Tečaj XV. **NOVICE** List 23.

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v saboto 21. marca 1857.

Kmetijske skušnje.

(Najbolji čas jagnede (topole) in verbe saditi) je takrat, kadar popke poganjajo, pa perjiča še ne delajo. Sadijo naj se pa veje (mladike) tako, da se vtaknejo toliko v zemljo, da več popkov perst pokriva, ker ravno iz popkov se imajo koreninice napraviti. Varno je tedaj s popki ravnati, da se ne poškodujejo; zato je treba luknjo narediti v zemljo, potem pa vejico varno va-njo vtakniti in perst krog in krog enmalo potlačiti.

(Zoper gosence na zelji in repi) ni boljega, kakor če se med zelje semtertje vseje konoplja, ktera je metuljem, kteri zasirjejo gosence, tako zoperna, da bežijo že od deleč. To smo svetovali že v „Novicah"; sedaj še povémo, da, kakor je letina bolj ali manj zgodnja, je najbolji čas konopljo saditi od začetka do konca mesca rožnika (junija). Ako se konopno seme po 10 do 15 čevljev saksebi po zelniku ali repišču vtakne, je gotovo, da bojo metulji bežali.

(Tablice na vertih), s kterimi se zaznamujejo sadne drevesa ali druge rastline, se narejajo stanovitne, da se napisi ne operejó ali zamažejo, iz cinkovega plêha, na kterega se piše s tinto, ki se naredí, ako se zelénega volka ali grinšpona (essigsaures Kupferoxid) in pa ravno toliko salmijaka (Salmiak) v 10 delih gorke vode raztopí (postavimo 1 lot zelénega volka, 1 lot salmijaka, 10 lotov pa gorke vode). Ta tinta je dober kup in se na cinkovem plehu dobro derží.

(Stare sadne drevesa pomladiti). Marsikrat želí sadjorejec, da bi si mogel ohraniti drevo, ktero že zlo hira, ker mu je veliko ležeče na dobrem sadu njegovem. Rubens priporoča v dosego tega sledeče ravnanje: „V jeseni ali zgodej spomladi naj se staro drevo z drevesno stergulјo dobro osterže po deblu in po debelejih vejah, kakor deleč se seči more, da se vsa razpokana skorja odpravi. Vse kar se nasterže, naj se vkup pograbli in sožgè. Potem naj se veje, če so tudi prav debele, odrežejo na takem pripravnem kraji, da more drevo začeti iznovega poganjati; rane odrezanih vej se zamažejo z navadnim drevesnim mazilom. Vendar vse veje se ne smejo porezati, ker bi se sicer drevo v svojem soku zatopilo. Da se tedaj to ne zgodí, se pustí sem ter tje kaka veja, ktere se pa drugo leto potem, ako niso potrebne za krono, ali popolnoma odrežejo ali pa le okrajšajo kakor une poprejšnje leto. Kar zraste novih mladik, naj se pusté tiste, ktere so najlepše ali lepo zrašene, vse druge naj se porežejo pri deblu. Ako gospodar še okoli drevesa zemljo okoplje in pognojí s tnalovino ali drugim primernim gnojem, si bo pomladil drevo tako, da v 3 ali 4 letih bo imel spet lepo drevo, ki mu bo še veliko let sad donašalo in obilno pavernilo vès trud, ki ga je imel ž njim". — Tako Rubens v „Gem. Wochenschr."

(Jesenovo drevje odganja gosence od sadnih drevés), ako se zraven njih ali med nje vsadí. Jesenovega duha ne more ta merčes sterpeti. — Tako beremo v „Allg. l. u. f. Z."

(Star golobjek zapopada) po dr. Stöckhardtovih kmetijskih preiskavah v 100 delih skor 3 dele gnjilca (Stickstoff), čez 7 delov fosfornega apna in 6 delov in pol lugastih solí. Kadar je golobjek še sirov (frišen), ima dvakrat več gnjilca: treba je tedaj golobnjake večkrat očediti.

Hölblingov gnoj za polje in senožeti.

Gosp. J. E. Hölbling, učitelj kmetijstva in posestnik na Dunaji, napravlja že nekaj let poseben gnoj, ki se po poterjenih skušnjah dobro prilega ne le polju za vsako žito in vsaki drugi sad, temuč tudi senožetim suhim in mokrotnim, kakor tudi nogradom, drevju in vsakemu rastljinju. Za 1 oral (joh) se potrebuje 8 do 10 centov tega gnoja; cent meri okoli 2 mernika ali en vagán in veljá 1 fl. 30 kr. Trosi se pred setvijo ali po setvi po njivi, in, kakor poduk pravi, ki ga gosp. Hölbling vsakemu pisanega daje, kteri gnoja od njega kupi, se ga 2krat ali 3krat več kakor semena po njivi ali senožeti poseje, ker ima podobo kakor prah.

Gospod Hölbling ima veliko fabriko tega gnoja na Dunaji, pa tudi v Pragi, Berni, Gradcu in Peštu je že napravil poddružnice, kjer se njegov gnoj po gori povedani ceni dobiva.

Pretekli teden je prišel tudi v Ljubljano in je kmetijski družbi željo razodel, da tudi v Ljubljani bi napravil tako fabriko, kjer bi Krajnci mogli velike hvale vredni gnoj kupovati. Vendar mu je fabriko napraviti le tedaj mogoče, ako se toliko kmetovavcov oglasi, da mu vsi skupaj naročijo saj 2000 centov.

Da bi se tedaj ta poddružnica tudi na Krajnskem na noge spravila, naj se tisti posestniki, ki si želijo tega za vsaki sad pripravnega gnoja omisliti, oglasijo v pisarnici kmetijske družbe v Ljubljani in povejo: koliko centov ga mislijo oni vzeti in se zapisati v versto naročnikov.

Kakor hitro bo tedaj 2000 centov naročenih, se bo odperla pohvaljena fabrika tudi v Ljubljani.

Kmetijsko-obertnijska novíca.

(Papir iz slačíla ali turšične slame in iz turšičnih storžev). Časnik „Neu. Erfind." razglasuje v poslednjem listu imenitno novíco, da se prav lep in močen papir dá iz turšične slame in storžev narejati. Mož, ki je to važno reč znajdel, se imenuje Diamant. V kratkem se bo odperla nova papirnica, ktera bo delala turšični papir. Da pa naši bravci ne bojo mislili, da je to le jalova novíca, jim povémo, da je gori imenovani časník svojemu listu pridjal 2 listka turšičnega papirja za ogled in da v dunajski razstavi se ga bo že veliko vidilo. Ako pomislimo, da se v našem cesarstvu na leto okoli 32 milijonov vagánov (mecnov) koruze pridela, in se 2 centa slačíla (slame) in storžev na vsaki vagán turšice rajtati moreta, bi se dobilo po tem takem 64 milijonov centov slačíla in storžev. Koliko blaga za papir! Pa kakošna vesela prihodnost se po tem takem tudi kaže kmetovavcem, če bojo

slačilo in storže po dobri ceni lahko prodajali! — Oj, kaj bo še vse na svetu! Kaj bojo še doživeli naši mlajši!

Národni običaji.

Mladoletne igre Slovencov kraj Mure.

Mladoletja (pomladi) se pri nas vse veselí, posebno otroci. Kadar Jožefovo mine, otroci išejo vuzma. Vuzem se velí velikonočna nedelja, pa tudi rudeč kebriček, prav majčiken, pod zemljo pozimi spavajoč. Ne vém mu prirodoslovnega izraza. Ako ga hitro ne najdejo, prosijo: „Pridi rudeči vuzem, pridi! nima več hudega Vola in Rabojla“. Kadar so otroci takega kebrička našli, ga denejo na kakošno cvetlico in okoli nje plešejo.

Kadar se perva lastovica prikaže, jo pozdravljajo kričeči: „Lastovica topla ptica, al' rómena bo pšenica?“

Posebno pozdravlja se kukovica ko ptica, ki toploto prinaša. Otroci pojejo: „Oj kuku kukovice, proč zdaj rokovice!“

Na Jurjevo si mladi fantje zberejo naj lepšega dečka, ga lepo s cvetjem opletejo, tako, da ni mu viditi oblačila. Ta mladeneč se velí Vesnik ali zeleni Juri. Vodijo ga po vaséh popevajoči:

„Zelenega Jurja vodimo,
Maslo in jajca prosimo,
Ježibabo zganjamo
Mladoletje trosimo“.

Večkrat je Vesnik tudi v beršljun oblečen. Tudi še poleg Vesnika hodi Rabolj. Rabolj pa ni v cvetje in zelene veje oblečen, ampak v slamo. Na zeleni trati se zeleni Juri in Rabolj primeta in mečeta. Zeleni Juri vsegdar premaga. Tudi v kožuh je Rabolj oblečen. Brez dvombe je to vojska med zimo in poletjem.

Kakor topli čas po Martinovem se velí „babje leto“, tako pomladanskemu pravijo „didino leto“. Vicko Dragan.

Národne pravlice o mesecu.

Mesec je pri Slovencih dvojnega spola. Kadar naraša (gori jemlje) je mesec, kadar odjema (doli jemlje) je luna. Mladina, mlaj je luna accrescens, šip je plenilunium. Posebno je mladina blagoslovna. O mlaji je tedaj dobro potovati, se v druge hiše preseljevati, ženiti se in možiti se, nohte si rezati in lase si striči, otroke odstavljati itd. Kadar mesec „doli jemlje“, se morajo drevesa podirati (sekati), ker se derva rade hitro posušijo, kositi itd. O mlaji se tudi ne smé prati. Vsaki sad, kteri verh zemlje raste, se ima sejati, kadar mesec „gor jemlje“; kteri pa pod zemljo raste, tedaj kadar „doli jemlje“.

Kadar od solnca pravijo, da najrajše ima ptiča sokola in voliča, tako od lune, da naj bolj ljubi zajca in jelena. Od moža v luni pravijo, da je jezen hlapec bil nekdaj, kteri je klel pri kidanji in je kramp iz roke vergel. Kramp se je ustavil v luni, in po smerti je luna tudi hlapca v-se potegnila.

O mlaji mora se divji pelin tergati, tudi za praprot se prijemati, in človek zgubí vse bradovice.

O šipu je dobro za lovca, ako na gori ponoči ostane, ker takrat se jelen tako zamišljen pase, da ga lahko za rep zgrabiš. Pri mesecu se zezori somovica, to je, ona čudovitna trava, ktero jelen jé in nikdar ne zbolí. Da bi ljudi vedli za somovico in jo jéli, bi nikdar ne zboleli, temoč tako bistre noge imeli, kakor jih ima jelen. Z mesečno roso, ktera na praprot pade, si je dobro lice močiti, ker gladko kožo dela.

Kadar luna merkne, se morajo studenci pokriti, ker otrov (strup) z neba kaplje.

Toliko sem med Pohorci slišal o moči lunini. Povém le, kar sem slišal, da poznamo šege, vere itd. svojih ljudí in niso ptujci med domačimi. Da bi kdo babjim veram verjel, ni namen naznovanja domačih rečí.

F. Pohorski.

Ozir po svetu.

Egiptiški sužnji.

Da se sužnjim hudo godí, menda vsakdo vé; kako neusmiljeno pa se ž njimi ravná, povzamemo sledeče besede iz nekega nemškega v G. natisnjenega lista:

Egiptiška vlada pošilja očitno svoje vojake, da sužnje lovijo, in pri tem se dostikrat mnogo kerví prelije, ker se človeška divjad ne dá samovoljno loviti. In s takošnimi lovi se pečajo tudi zasebniki, čemu se ne smemo preveč čuditi, kajti barantija s sužnji jim lepe obresti donaša. — Med Obeid-om in Belim potokom stanujejo roparski kočovniki, Kababieš-i imenovani, po imenu Turkom podverženi. Trume iz dvadeset in trideset mož teh kočovnikov zasedejo svoje berze in terdne konjiče in jih podijo v planine; preden se serčni gorjanci zavejo, planejo v vas, zagrabijo po deset ali dvanajst otrok, in preden zamorec orožje iz klina izdere, so roparji že tudi Bog vé kje. K tem kočovnikom pridejo potem barantači, pokupijo otroke in jih peljejo v Obeid. Fantje pridejo za vojake, ali pa, kakor tudi deklice, za služabnibe in sužnje k imenitnim in bogatim ljudém, in sreča njihova, ako pridejo k milostljivim Turkom ali Egipčanom; pa tudi joj in joj, ako je njihov novi gospod Nubijar ali pa Kordofanez! Iz jermenov spleten korobač razmesari njihov herbet, da je groza, dostikrat preden so še mladenči, in to grozovitno ravnanje terpí celi čas sužnosti, to je, do smerti. Zamorec je pa zato v sužnosti tudi vès drug človek, kakor če prost in samsvoj v svojih domačih planinah biva. Pred pogumen, je v sužnosti termast; pred dober vojak ti je v sužnosti zvit in goljufen potuhnjenec; pred verl korenjak je v sužnosti strahovit morivec. Ako se suženj ne more sužnosti rešiti, noč in dan misli, kako bi se nad onem maševati mogel, ki ga je v sužnost spravil; njemu je vse jedno, dobí dobrega ali hudega gospoda, — on čerti vsakega. In kdo je tega kriv? — Beli so tega krivi, ki so ga ločili morebiti od žene, otrok in od vsega, kar mu je bilo ljubo in drago, ki so mu vzeli prostost in ga spravili v sužnost, ki ravnajo ž njim kakor z živino. Ako popotnik prideš v glavno kordofaneško mesto, vidiš, da imenitnim in prostim služijo sužnji, kterim se naj težiše opravila nakladajo, in kteri so, da bi ne odbežali, še k temu v težko železje ukovani. Serce ti predéra, dobremu človeku, strašno rožljanje železja, in lahko vidiš, kako grozovita je sužnost. Ker se pa s sužnjim tako ravná, mu se tudi ne smé zameriti, ako si on, namesto nerodovitnih planjav, ktere mora v rodovitno polje prestvarjati, želí le čistega zraka domačih gorá; ako želí znebiti se hudega korobača in težkega jarma; ako želí z orožjem se zoperstaviti tistemu, ki ga je dolge leta s sužnostjo mučil. Mnogokrat se pa tudi zgodí, da suženj kopita pobere in jo potegne v zelene gojzde svoje domačije, h bratom in prijatlom svojega naroda. Al strašna kazen ga čaka, ako ga sopet dobijo. In gospodar tudi ne opustí tako hitro svojega sužnja, s kterim smé ravnati, kakor z neumno živino. Kolika žalost že, ako suženj umerje! Kako zeló se gospodar tuguje za unih dve ali tri sto piastrov (po našem je piaster okoli 15 kr.), kterih ga je suženj stal! Al kakošna jeza se še loti gospodarja, ako mu suženj uide! Še preden ga vdrugič dobí, mu se že rotí s strašnim maševanjem in z nečloveško kaznijo. Berž pozove ljudí, kteri so prave pijavke, jim pokaže stopinje pobegnjenca, in jim obeča veliko plačilo, ako mu ga sopet v roko spravijo. In ti ljudjé so berž pripravljeni za lov. Oboroženi s samokresi, puškami in sulicami grejo za sledom nesrečnega sužnja; izmed tisoč in tisoč stopinj poznajo njegove. Večidel pa jo tudi pogodijo, in pripeljejo sužnja ali gospodarju nazaj, ali pa ga ustrelijo, ako se jim noče udati.

„Uklenite tega psa in zvežite ga na ta tram“, tako zapoveduje gospodar ostalim sužnjem. To se berž zgodí. Hlapci, kteri morajo svojega pajdaša bičevati, dobijo pijače piti, ktera jih upijani, in potem se začne neusmiljeno delo. Vse je tiho in tudi mučeni se ne oglasi, le samo

strašen korobač žvižga skoz zrak in poka po herbtu revnega človeka, in seka iz njega mesó, da na vse kraje kosi letijo. Redko kteri tako nečloveško tepen ostane živ, večidel vsak pod udarci korobača umerje. Jez sem vidil tako kaštiganega, ki je še živ ostal. Ravno smo bili v kordofaneški vasi Melbes-u, — bilo je mesca maja leta 1848. Moj sluga Mohamed je ravno pred najno bajto odiral nekoliko velikih jastrebov, kterih meso je na kup metal. Ti jastrebi žrejo le smerdljivo in gnjilo merhovino, in tudi sami od tega tako osmerdijo, da njihove kože v muzejih napihnjene še dolgo let zlo vonjajo. Sluga si je luka v nos naphal, da bi ga smrad preveč ne nadlegoval. V tem se mu bliža neki človek in ga prosi v arabskem jeziku: „Ja achui, be rachmet lillahi, wu rassuhlu Mohamed, etini hasa el lachem!“ (Brate! za Božjo in Mohamedovo voljo te prosim, daj mi to meso.) Vès osupnjen stopim tudi jez iz bajte, in vidim človeka — ne, ne človeka — temuč človeškega kostnjaka, v naj manj deset funtov težko železje zakovanega, po celem herbtu strašno razmesarjenega in gnjilega, od slabosti na palico naslonjenega. „Reva, pa kaj hočeš s tem mesom?“ ga jez vprašam. „O gospod, jedel ga bodem, jez sem slab in nisem že več mescov mesá pokusil in bi se tedaj rad zdaj okrepčal“. Ničesa mu na to nisem odgovoril, besed mi je zmanjkovalo. Ako kdo misli, da ljudjé v notrajni Afriki in tudi Indi jedó kače, krokodile, pajke in druge takošne stvarí, in da se tedaj temu nikakor ni čuditi, ako jedó tudi smerdljivo jastrebino, temu odgovorim. da to je vse res, al jastrebine nikdar nočejo, kakor sem spozvedel pri tam domačih ljudéh.

Takošna je tedaj sužnost v notrajni Afriki; gori imenovani suženj je utekel, pa so ga sopet vjeli in pred tremi mesci bičevali. — Juri Pavalec.

Novičar iz avstrijanskih krajev.

Iz Zagreba. Prišlo je na svetlo iz narodne naše tiskarne dr. L. Gaja delo, Stepan, posledni kralj bosanski“, drama v 5 činah od Mirka Bogovića. Ne mislim se dostojnega kritiko pisati; to pa morem reči, da „Stepan“ prekosí še „Frankopana“, s kterim nas je lani razveselil izverstni naš pisatelj, in da ga bode vsak rodoljub radostno čital. Cena mu je 1 fl. Le škoda, da naše kazališne močí so še dosedaj preslabe, da bi se takošna drama vredno predstavljati mogla. Pri ti priliki zamolčati ne morem, da gotovo tudi sem tér tje kakošno dramatično slovensko delice v rokopisu leží; zakaj, dragi rojaki! si ne upati ž njim na božji dan! — Tukajšne družtva namreč: družtvo dioničarsko narodnega doma, gospodarsko družtvo za Hrvatsko in Slavonsko, matica ilirska, družtvo za povestnico jugoslavensko in odbor družtva književnega, so se zjedinile pod naslovom „Narodni hrvatsko-slavonski muzeum“ in sicer tako, da posamezne družtva ostanejo kakor so bile dozdaj, samo da se v „muzeum“ sredotekajo in se uspešneje uzajemno podpirale bojo. Nadjamo se po tem takem verlo krepkega napredka. To v dodatek mojega dopisa v 19. broji letošnjih „Novic“. K. Žavčanin.

Iz Istre 16. marca. J. V. Zdaj se vino okolo Pazina prodava po 10 do 14 fl. špud, to je, 52 verčev avstriških; po oštarijah se pa dobiva po 16 do 24 kr. bokal. Na debelo se ga še more kupiti po Lindaršćini, Gračišćini in Pićanšćini, kjer je od vse Istre najbolje obrodílo; drugod, če ga je kaj bilo, ga imajo še sami bogataši. Pšenica je starič (ako je dobra, vaga 13 funtov) po 54 kr. do 1 fl., in turšica najlepša po 40 kr. — V Istri se meri vse na starič, ki derží dva polovnika ali polstariča ali četiri škate; 6 staričev je 1 špud, 8 jih je 1 star; 4 so velika mezina (pol stara), 3 so mala mezina (od med = pol) pol špuda. — Zimo smo imeli prav lepo in dobro, samo ene dvakrat je sneg enmalo pobelil, pa je koj zginul. Al 7. dan tega mesca ob $^3/_4$ na 4 zjutrej smo imeli tudi mi hud potres, da so mnogi zidi popokali.

Iz Gorice. (Konec.) Žalost, da se ne bo moglo razsvetljenje napraviti, in da je toliko stroškov zastonj, so presvetli Cesar sami tolažili rekoč: da Jih je serčni sprejem zeló razveselil. Tudi spremništvo se ni moglo načuditi ozaljšanju „devetstoletne“ Gorice.

Berž po prihodu je sledilo navadno poklanjanje uradnikov in gospôde. Slovesnosti pervega dné so se končale z veliko bakljado 350 plamenic in vmes kakih 80 bandêr z dvéma bandama. Travnik je bil z bengališkim ognjem razsvetljen.

Upali smo, da se bode vreme čez noč razvedrílo, — al zdaj je začel še le jug gnati in drugi dan je odjenjal dež le toliko, da so utegnili Cesar neke vaje z vojaki izpeljati. Potem so obiskovali uradnije, zavode in občne naprave, med temi tudi Ritterjevo predivnico v Stračicah, kjer je bil slavolok napravljen in delavci z banderi razverstjeni. V tem pa so bili Cesarica pri sv. maši v nadškofovi kapeli. Tù je bila tolika gnječa na ulicah, da je kočija komaj do vrat prederla, in preserčnih „Živijo-klicov“ je bilo tukaj slišati, da ni moč povedati. Po maši so blagovolili obiskati Uršulinarce in usmiljenice. Ob 2. popoldne so svetli Cesar sprejemali poslanstva (eno iz Tersta) in poslušali zasebne prošnike. Ob 6. je bil obed za 36 oseb in zvečer razsvetljenje mesta, kolikor se je dalo. Dasiravno nam je najlepše priprave dež poškodoval, je bilo vendar kaj lepo. Zmed brezbrojnih transparentov navodim enega slovenskega na Travniku: „Za Vaji Cesar, Cesarica! Plamí ljubezni vsa Gorica!“ Na kapeli svetlega nadškofa se je lesketel transparent, posnet iz spomenice na konkordat. Ime Jezusovo, Vera, Upanje, Ljubezen, stari in novi Zakon, in znana prigodba Rudolfa Habsburškega in duhovnega s sv. zakramentom so bili poglavitni transparenti na Št. Ignaški cerkvi. Na stolpih zraven stanovanja Nj. Veličanstev je bilo viditi preddede Habsburške hiše. Tudi kazina se je na Travniku lepo razlikovala. Sploh sta Travnik in gosposka ulica druge prekosila. Preproge, venci, bandêra in druge lepotije so celi čas nazočnosti presvetlih Gostov ostale in uspeh razsvetljenja povikševale. Sklep vsega je bil v gledišu, ktero ste Nj. Veličanstvi ob 8. blagovolile počastiti. Igral se je balêt. Igravci so bili za to priložnost iz Tersta povabljeni. Skupni stroški glediša tisti večer so znašali blizo 4000 gold. Veliko mladenčev iz imenitniših hiš je svetilo Nju Veličanstvoma sprejetima v gori imenovanem šotoru. Berž ko so se veselja klici ulegli, je pel kor 30 mestnjanov „cesarsko pesem“ po laško. Nj. Veličanstvi ste ostale do konca v gledišu, ki Jima je, pred nekimi mesci ponovljeno, močno dopadlo.

V torek 10. marca zjutraj ob sedmih sta presvetla Gosta po Teržaški cesti odšla spremljevana od blagoslovov tisočernih gorečih serc. Za doveršenje zgorej omenjene ceste čez Korenj so dovolili 10.000 gold. iz deržavne dnarnice in za mestne naprave in uboge 4000 gold.

Kakor iz verjetnih virov vém, so Cesar mnogokrat in pri vsaki priložnosti Svojo posebno zadovoljnost z Goričani in njih udanostjo razodevali in zagotovljali. — Tako smo zvezo ljubezni s svojim Vladarjem ponovili in utrdili. Neminljiv spominek sta si visoka Gosta v naših sercih postavila s Svojo prijaznostjo in ljubeznjivostjo in drugimi vladarskimi čednostmi. Živila! Bog Ju ohrani!

Še nekaj imam omeniti. Na umetno in lično napravljenem vozu, ki je ob dohodu Nju Veličanstev tù pa tam postajal, so se Nju podobe in petero sonetov proti tiskale in med ljudstvo razdeljevale. Našemu tiskarju gosp. Zajcu gré hvala za to lepo misel.

Danes v nedeljo (15. t. m.) smo obhajali osmino nazočosti Nj. Veličanstev med nami. Po voglih se je bral serčni odgovor Cesarjev na poklon mestnega predstojništva. V zahvalo za velikodušne darove, ki so jih Nj. Vel. nam blagovolili podeliti, se je napravilo razsvetljenje „kioskov“ na Travniku in šolskih ulic, kar je bilo ob nazočosti Nj. Vel. zavolj neugodnega vremena zaostalo. Razsvitljenje, povik-

šano z bengališkim ognjem, je bilo tako krasno, da še le zdaj zapopademo pomanjkljivosti unega pervega razsvitljenja 9. t. m., kterega popolnoma uživati nam vreme ni bilo privošilo.

Iz Gradca 13. marca. Neusmiljena smert mojega najljubeznivejšega, 5. t. m. za osepnicami umerlega, še le 37 let starega brata Jožef Pavalec-a, župana pri sv. Marjeti pri Pesnici na Štajarskem in uda c. k. štaj. kmetijske družbe, me je preteklega tedna zvala v mojo domačijo, in pri tej priložnosti sem spozvedel in opazil nektere reči, ki naj jih častitim bravcem „Novic" povém. — Tamošnji ljudjé so mi zagotovili, da so 7. marca zjutraj okoli štirih potres čutili, da so vse okna šklepetale, kar se tù že več let ni zgodilo. Tisti silni potres po Koroškem in Krajnskem je tedaj segal do štajarskih slovenskih Goric, pa samo da tù je bil le eden in ne ravno hud stres. — Vinska terta je pa nižinah že hudo terpela in pozebla. — V ponedeljek večer je precej deževalo in potem je za čevelj debelo snega padlo, tako da se je bati, da ne bi tudi ozimina terpela, česar nas Bog vari. J. Pavalec.

Iz Koroškega se piše, da ne na levem prijaznem, ampak na desnem osojnem in zimskem bregu Drave ima železnica od Marburga na Koroško iti — in to le zatega voljo, da gré memo Prevalj (Praewall), ktere bi, ako bi una, pametna misel obveljala, tudi ne več kot le kake dvé uri na strani od železnice ostale. Štajarci, lavantinska dolina in sploh bolji del dežele pridejo po tem poti na desnem kraji Dravi v škodo; ni tedaj čuda, da je vstal velik hrup in da se je nemudoma prošnja poslala do vis. ministerstva, da se ta nesreča odverne.

Iz Vipave smo te dní zvedili, da ondi že breskve in marelice cvetó. In le malo ur od Vipave je še komaj sneg slovó vzel! Ko smo drugod na Krajnskem imeli snega letos toliko, da ga bomo pomnili, so ga v Vipavi le enekrat vidili, pa je kmali skopnil.

Iz Ljubljane. Za gotovo smo zvedili, da se bo v Idrii že to spomlad drevesnica napravila, v kteri se bojo, kakor v Ljubljani, preparandi ljudskih šol sadjorejo učili. Ker sl. ministerstvo nauka želí, da bi prosto ljudstvo čedalje bolje spoznavalo, kako potrebne in dobre so šole, to spoznanje pa ljudstvo najbolj dobiva iz tega, da vidi, da se njih otroci v šolah po kmetih tudi kmetijskih rečí, sadjorejo in čbelarstvo, učijo, je gotovo perva potreba, da so učniki samí v teh vednostih dobro podučeni, in zatega voljo pozdravljamo napravo sadjorejne učilnice v Idrii s toliko večjim veseljem, ker je tam še več preparandov za prihodnjo ljudsko učiteljstvo kakor v Ljubljani.

Iz Ljubljane. Ravno je na svetlo prišla polka, ki jo je pod naslovom „Glasi radosti o vernitvi Nju c. k. apost. Velič. Franc-Jožefa in Elizabete med Krajnce leta 1857" za klavir zložil Josip Levičnik. Imé gosp. Levičnika je po mnogih lepih spisih našim bravcem in bravkam tako dobro znano, da bojo gotovo vsi, ktere je verli pisatelj že večkrat razveselil z besedo, radi segli tudi po njegovi godbi, s ktero je ob veselem primerljeji pervikrat stopil na dan. To je menda že samo po sebi vzrokov dovelj, da se bo ta polka, kakor se v nemškem kupčijskem jeziku pravi, „reissend" prodajala. V priporočilo njeno pa imamo še več povedati: Viža je prijetna in polka v tem nenavadna, da se med godbo tudi poje, zato jo gosp. izdatelj imenuje „slovensko polko s petjem"; zraven tega se dá lahko igrati in je v Blaznikovi kamnotiskarnici tako lično natisnjena, da se bo lepo podajala tudi na klavirji vsake gospé in gospodične. Giontini v Ljubljani je nje prodajo (po 15 kr.) prevzel in jo bo razposlal na vse kraje.

Novičar iz raznih krajev.

Tiste železne vage s kembeljnom (Schnellwage), ki so bile nekdaj zeló navadne in se še sedaj tù in tam nahajajo, je c. k. ministerstvo povsod pri kupčii na drobno prepovedalo, naj so kakor koli terdno obešene ali naj se v roki deržijo. Le pri kupčii na debelo so še pripušene, ako terdno visé, so prav cimentirane in kupec nič nima zoper to, da se mu kupljeno blago s tako vago vaga. Ta postava bo 1. julija (malega serpana) moč zadobila. — Za zidanje nove farne cerkve v Sermidi na Laškem bo po cesarskem dovoljenji ondašnja soseska 50.000 lír proti temu iz deržavne dnarnice na pósodo dobila, da jih bo v 20 letih poplačala. — „Blahowiest" piše, da duhovne službe pri vojakih bojo vprihodnje opravljali le svetni duhovni, duhovne opravila v vojaških bolnišnicah pa se bojo tam, kjer so kteri minihi, minihom izročile. — Znano je našim bravcem, da je lani mesca aprila dunajska kmetijska družba postavila vprašanje: „Kako bi se dalo v našem cesarstvu toliko goveje živine prirediti, da bi ne bilo treba unanje kupovati in domačega dnarja zato v ptuje dežele pošiljati?" in da bo tistega, ki bo na to važno vprašanje v svojem spisu najbolji odgovor dal, obdarovala z lepim darílom. Sedaj pa smo zvedili, da tudi to se bo razsodilo pri véliki dunajski razstavi mesca maja in koj takrat darílo podelilo tistemu, ki je to vprašanje tako rešil, da se more gori omenjeni cilj in konec doseči. — „Osserv. triest" piše, da se teržaška železnica okoli Tersta noter do Postojne tako pridno izdeluje, da mesca maja, ako bojo dela pri vodovodu v Nabrežini doveršene, bi se utegnila že poskušati vožnja po tej železnici. Na vsako vižo bo do mesca augusta (vélikega serpana) vse gotovo. — Na političnem polji je še zmiraj velika suša. Vsakdanji časniki so v veliki zadregi, kako bi velike pôle papirja napisali; ko si jih prebral in se vprašaš: kaj si važnega novega zvedil iz tolikega pisanja? boš imel malo povedati. Naj več se piše in ugibuje sedaj o tem: zakaj da pruska vlada zaderžuje konec švajcarske pravde, ker vendar v resnici ne more misliti, da bo iz te moke kak drug kruh, kakor tisti, za kterega je cesar Napoleon kvas postavil. Parižki zbor tedaj nevoljno čaka odgovora iz Berolina, kamor je te dní francozki minister precej ostro vprašanje poslal. — Sliši se, da 25. dan t. m. bo konec angležkega deržavnega zbora, in da 14 dní potem se bojo volitve novih poslancov začele. — Da rusovski car Aleksander pride spomladi v Pariz, ni res, kakor „Fremdenbl." terdi, kteri pravi, da že to, če bi drugega zaderžka ne bilo, ne bo dalo caru svoje domačije zapustiti, ker mesca maja mu ima carinja detice poviti. — Razpor med sv. Očetom papežem in španjsko vlado še zmiraj ni poravnan, ker nepremakljiva volja papeževa je, da vse od leta 1854 prodane cerkvene lastníne se imajo cerkvi poverniti, španjsko ministerstvo pa tega ne storí. — Sliši se, da angležka vlada sedaj ni več tako zoper zedinjenje Moldave in Valahije v eno deržavo, kakor je poprej bila, in vzrok tega je, da bi utegnil neki žlahtnik angležke kraljice si to novo krono na glavo posaditi. — Ker se bliža sv. Velika noč, ž njo pa tudi čas pirhov, nad kterimi imajo otroci pa tudi odrašeni svoje veselje, če so močni „cevci" ali pa lepo pisani, naj povémo svojim bravcem in bravkam, kako si zamorejo tako velikih pirhov narediti, da še nikoli takih niso vidili. Napraviš si pa tak pirh takole: Od 6, 8, 10 ali 12 sirovih jajc (kolikor ima pirh debeleji biti) vlij beljake in rumenjak posebej v kako posódo; potem vzemi mehur, ki naj tako velik bo, da vse rumenjake spraviš va-nj; umij ga dobro, prav terdno zaveži, da ne zrak (ljuft) ne voda ne moreta va-nj, in ga potem obesi v dosti veliko kozíco z vrelo vodo. Ko se je jajce v kropu do dobrega sterdilo, ga vzemi iz kozíce in varno odreži mehur. V tem pa si očedi še drug, večji mehur, deni sterjeni rumenjak va-nj in prilij mu vse beljake; zaveži mehur terdno, in deni vse skupaj kakor pervikrat v krop, da se sterdi. Ko si mehur spet odrezal, imaš velikansko jajce, kteremu se bo vse čudilo, — škoda le, da je brez lupine!

☞ **Zavoljo sv. praznika v sredo pridejo prihodnje „Novice" že v torek na svetlo.**

Odgovorni vrednik: **Dr. Janez Bleiweis.** — Natiskar in založnik: **Jožef Blaznik.**